

SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny

Wydział Nauk Humanistycznych i Społecznych
Filologia szwedzka
studia pierwszego stopnia

autor: Łucja Szreder
nr albumu: 36337

Praca licencjacka

MODERSMÅLSUNDERVISNING

BLAND SVENSKAR MED POLSK BAKGRUND I SVERIGE

Nauczanie języka ojczystego wśród Szwedów polskiego pochodzenia w Szwecji

Praca napisana pod kierunkiem
dr Magdaleny Domeradzkiej

Praca przyjęta:

.....
data, podpis kierującego pracą

Warszawa, 2016

Innehållsförteckning

- 1. Inledning**
- 2. Syfte och frågeställningar**
- 3. Bakgrund och tidigare forskning**
  - 3.1 Termer och begrepp**
  - 3.2 Barns rättigheter till sitt modersmål**
  - 3.3 Historisk bakgrund**
  - 3.4 Statistisk översikt**
  - 3.5 Tidigare forskning**
- 4. Metod**
  - 4.1 Genomförande**
  - 4.2 Metodval**
  - 4.3 Undersökningsgrupp**
- 5. Resultat**
- 6. Sammanfattning och slutsatser**
  - 6.1 Kurslängd och organisation**
  - 6.2 Lärare**
  - 6.3 Språkfärdigheter och modersmålsundervisningens betydelse för andra ämnen**
  - 6.4 Identitet**
- 7. Streszczenie w języku polskim (Sammanfattning på polska)**
- 8. Litteraturlistan**

1 Inledning

Migration, både utvandring och invandring, har alltid förekommit och varit en del av Sveriges historia. De senaste två århundradenas historia bekräftar det tydligt. Från 1800-talet till början av 1900-talet flyttade cirka 1,5 miljoner svenska medborgare till USA. Efter andra världskriget förändrades situationen och invandringen till Sverige ökar ständigt. 2001 blev Sverige medlem i Schengenområdet. År 2015 blev antalet människor som sökte asyl i Sverige så stort att regeringen införde gränskontroller mellan Sverige och Danmark. De människor som söker sig till Sverige gör det med hopp om att hitta en bättre framtid. Enligt Migrant Integration Policy Index (www.mipex.eu), ett verktyg som mäter integrationspolitiken i alla EU:s medlemsstater, samt Australien, Kanada, Island, Japan, Sydkorea, Nya Zeeland, Norge, Schweiz, USA och Turkiet, år 2014 var Sverige på första plats bland 38 länder, inklusive alla EU-medlemsstater. Efter en jämförelse av 167 indikatorer visade det sig att Sverige är det land som skapar bästa möjligheter för migranter, när det gäller arbete, utbildning, personlig utveckling och hälsovård. Möjligheten att få undervisning i ens modersmål om detta inte är svenska tillhör de förmåner som Sverige erbjuder invandrare.

Den stora invandringen resulterar i att många barn i Sverige växer upp i flerspråkiga familjer. Det är inte ovanligt att elever med utländsk bakgrund använder ett annat språk än svenska i umgänget med andra familjemedlemmar, släktingar och vänner. Det svenska språket ger dem tillgång till skolan och samhället de lever i varje dag. Å andra sidan är även modersmålet viktigt för deras identitet och utveckling. ”Språk och identitet hänger samman på sättet som vi uttrycker vår kultur, tillhörighet och värdering via vårt språk, vår språkförmåga är oändlig och ovärderlig” (Lin m.fl. 2012:7). Modersmålsundervisningen har alltid varit en väsentlig fråga i Sveriges politik, samtidigt har den varit konstant ifrågasatt även av lärare och skolledare.

Jag kommer själv från Kasjuber, en region i norra Polen där man talar kasjubiska, ett västslaviskt språk med status av regionalt minoritetsspråk, mina mor- och farföräldrar pratar kasjubiska. När jag var åtta infördes undervisning i kasjubiska i grundskolor, men jag ville inte delta i den, tyvärr. Jag tyckte att det var lite pinsamt. Några år senare började jag skämmas över det. När jag upptäckte att det svenska utbildningssystemet erbjuder personer med utländsk bakgrund undervisning i deras modersmål började mitt intresse för denna fråga och jag bestämde mig för att skriva en uppsats om modersmålsundervisningen i polska som bedrivs i Sverige.

2 Syfte och frågeställningar

Syftet med min uppsats är att undersöka attityderna till modersmålsundervisningen bland vuxna svenskar med polsk bakgrund som deltog i modersmålsundervisningen under sin uppväxt. Vad tycker de om modersmålsundervisningen nu? Hade den positiva effekter på deras utbildning i svenska skolor? Vilken var deras inställning till det? Vad tycker de var dåligt och vad var bra med undervisningen? Med hjälp av enkätundersökning ville jag söka svar på följande frågeställningar:

- Vad anser personer som deltog i modersmålsundervisningen att de lärde sig av modersmålsundervisningen?
- Hur fungerar modersmålsundervisningen bland den polska minoriteten i Sverige?
- Hade modersmålsundervisning påverkan på andra ämnen i skolan, enligt dem?
- Vilken roll spelade modersmålsundervisningen för deras kulturella identitet?
- Vilken inställning har de till modersmålsundervisningen?

3 Bakgrund och tidigare forskning

3.1 Termer och begrepp

Inom ämnet modersmålsundervisning förekommer många begrepp som behöver förklaras. I det följande vill jag förklara de viktigaste av dem.

Andraspråk – ett främmande språk som en person lär sig efter sitt första språk (modersmål) (Skolverket 2002:4)

Svenska som andra språk – undervisning i det språk som inte är elevens modersmål (Nordling 2010:11)

Elever med utländsk bakgrund – elever som är födda utomlands och har invandrat till Sverige eller är födda i Sverige och har minst en förälder som är född utomlands (Nordling 2010:11)

Hemspråk – tidigare term för modersmål (Skolverket 2002:4)

Modersmål– det språk som barnet lär sig först, samt benämning för ett ämne i skolan (Skolverket 2002:4)

Modersmåls lärare– lärare som stöder barn i deras modersmålsundervisning och undervisar i

modersmål (Skolverket 2002:4)

Nationellminoritetsspråk –språk av Sveriges fem erkända nationella minoriteter: jiddisch, finska, meänkieli, romani chib, samiska(Skolverket 2002:4)

Studiehandledning(när det gäller språkundervisning) – hjälp med modersmål eller svenska några gånger i veckan (Skolverket 2002:4)

3.2 Barns rättigheter till sitt modersmål

I grundskoleförordningen finns ett kapitel om modersmålsundervisningen. I det finns artiklar som förklarar hur undervisningen ska fungera. I kapitel nio står upplysningar om vem som är berättigad till att få delta i undervisningen:

9 § Om en eller båda av elevens vårdnadshavare har ett annat språk än svenska som modersmål och språket utgör dagligt umgängesspråk för eleven, ska eleven få undervisning i detta språk som ett ämne (modersmålsundervisning), om 1. eleven har grundläggande kunskaper i språket, och 2. eleven önskar få sådan undervisning.(Grundskoleförordning 1994:1194, kap. 2:9§)

Ytterligare finns det information om kommunernas skyldigheter när det gäller undervisningen:

13 § En kommun är skyldig att anordna modersmålsundervisning i ett språk, endast om det finns en lämplig lärare. En kommun är skyldig att anordna sådan undervisning om minst fem elever önskar undervisning i språket. När det gäller samiska, finska, meänkieli, romani chib eller jiddisch är kommunen skyldig att anordna modersmålsundervisning även om antalet elever är mindre än fem.

(Grundskoleförordning 1994:1194, kap. 2:13§)

På Skolverkets hemsida finns en hel webbsida som heter Modersmål där man kan hitta grundläggande upplysningar om undervisningen. Där påpekar man att ”Modersmålet har stor betydelse för barns språk, identitets-, personlighets- och tankeutveckling. Ett välutvecklat modersmål ger bra förutsättningar att lära sig svenska, andra språk och andra ämnen. Elever som läser sitt modersmål har generellt bättre betyg i alla skolans ämnen.” Därtill får elever möjlighet att ”få undervisningen förklarad på sitt modersmål genom studiehandledning. Vilka

ämnen som eleven kan få studiehandledning i, samt i vilken utsträckning, beror på elevens behov.”(www.skolverket.se)

Tuomela (2002:16) framhåller att undervisningsvolymen skiftar mellan 20 och 80 minuter i veckan. Han poängterar att enligt modersmållärare inte finns tillräckligt mycket tid för att nå kursens mål och till skillnad från tiden före 1990-talet är grupperna större, de har cirka fem elever. Dessutom är undervisningsgrupperna oftast blandade, eleverna är i olika åldrar och har olika kunskaper i modersmålet.

Ytterligare har svenska skolor skyldighet att säkerställa undervisningen för elever som tillhör en av fem nationella minoriteterna. De fem erkända nationella minoriteterna i Sverige är judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. På Stockholms Länsstyrelses hemsida står följande: ”Gemensamt för minoritetsgrupperna är att de har befolkat Sverige under lång tid samt att de utgör grupper med en uttalad samhörighet. De har även en egen religiös, språklig eller kulturell tillhörighet och en vilja att behålla sin identitet.” Minoritetsspråken är jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli. Angående modersmålsundervisningen i minoritetsspråken i grundskoleförordningen kapitel nio står att läsa:

9 § Modersmålsundervisning i samiska, finska, meänkieli, romanichib eller jiddisch ska erbjudas även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet. Detsamma gäller en elev som är adoptivbarn och som har ett annat modersmål än svenska.(Grundskoleförordning 1994:1194, kap. 2:9§)

När det gäller svenska som andra språk:

15 § Undervisning i svenska som andraspråk skall om det behövs anordnas för

- 1. elever som har ett annat språk än svenska som modersmål,*
- 2. elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet, och*
- 3. invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en eller båda vårdnadshavarna.*

(Grundskoleförordning (1994:1194), kap. 2:15§)

Studiehandledning kan erbjudas enligt nedanstående.

3 § En elev som har rätt till modersmålsundervisning och som före sin ankomst till Sverige har undervisats på ett annatspråk än sitt modersmål får ges studiehandledning på det

språket i stället för på modersmålet, om det finns särskilda skäl.

(Grundskoleförordning (1994:1194), kap. 5:2§)

Som visar ovanför lämnar lagstiftningen utrymme för tolkning. Genom tiden hade myndigheterna tolkat det på olika sätt som visar i nästa kapitel.

3.3 Historisk bakgrund

”Invandringen till Sverige har skett av olika anledningar under olika tidsperioder. [...] Detta ledde till en debatt om invandrarnas livsvillkor och ställning och invandrarbarnens situation började uppmärksammas.” (Lin m.fl. 2012:10)

Elever fick möjlighet att delta i hemspråksundervisningen i svenska skolan i början av 1960-talet. Först gällde undervisningen bara finska elever. Från 1968 blev undervisningen tillgänglig till alla invandrarelever men kommunerna hade ingen skyldighet att arrangera den. (Henriquez 2007:15) År 1975 fattade regeringen ett nytt beslut vilket innebar att invandrare fick vidare utveckla och bevara sin kultur och språk (Gustaffson & Leppänen 2008:11). Sedan 1977 när Hemspråkreformen trädde i kraft var kommunerna skyldiga att erbjuda undervisningen. Enligt Tuomela (2002:11) gav reformen förutsättningar för en skolgång i tvåspråkiga undervisningsmodeller. Tuomela påpekar reformens intentioner i stor utsträckning inte har blivit uppfyllda. Till exempel tilldelades de flesta eleverna 1-2 timmarsundervisning i veckan medan enligt reformen borde eleverna fick undervisningen *efter behov*. Tuomela framhåller också att hemspråksundervisningen ofta ersatte andra ämnen vilket orsakade att eleverna inte kunde delta i vanliga lektioner och gick miste av dem. (2002:12) Det fanns också positiva effekter av reformen. ”Den effekt hemspråksreformen framför allt hade var att modersmålsundervisningen blev tillgänglig för många fler grupper än före reformen. Kommunerna gjorde i allmänhet stora ansträngningar för att finna och anställa lärare, även om för elever vars modersmål talades av få personer i Sverige.” (Tuomela 2002:14) Enligt Nordling (2010:11) var utvecklingen av hemspråksundervisningen inte stor på 1980-talet. Modersmålslärarna hade en låg status och var ofta marginaliserade i skolorna. I 1990-talet blev klasser större och mer heterogena. Genomförande av modersmålsundervisningen i skolan blir mer komplicerat. Modersmålslärares kämpade emot marginaliseringen och ”utmanade skolan att använda modersmåls elever och deras föräldrar som en unik resurs och kompetens i skolans internationalisering.” (Nordling 2010:12) 1991 införde Skolverket nya regler. Kommunerna blev ”skyldiga att anordna modersmålsundervisningen endast om elevgrupperna hade minst fem deltagare med undantag

för de inhemska minoriteterna i Sverige. Dessutom skulle varje kommun själv bestämma hur mycket av resurserna som skulle tilldelas till modersmålsundervisningen.” (Henriquez 2007:16) År 1997 förändrades termen ”hemspråksundervisning” till den nuvarande d.v.s. ”modersmålsundervisning”. Henriquez (2007:16) menar att termen hemspråk inte var adekvat för ett skolämne eftersom termen associerades med ett språk som användes bara i hemmet.

3.4 Statistisk översikt

År 2008 var 1,3 miljoner av människor som bor i Sverige födda utomlands, vilket motsvarar 14%. Ur ett internationellt perspektiv är andelen hög. Bara i USA var andelen utrikes föda lika hög som i Sverige. I Norge var den 9%, på Island 8%, 7% i Danmark och i Finland 2% (se Tabell 1 nedan).

Antalet födda i Sverige med utrikes födda föräldrar har ökat. År 2008 var gruppen födda i Sverige med en utrikes född förälder 7 % och gruppen av inrikes födda med två utrikes födda föräldrar uppgick till 4%. (www.scb.se)

Födelseland	Bakgrund	År				
		1970	1980	1990	2000	2008
Sverige						
	Två föräldrar födda i Sverige	90	87	84	80	75
	En förälder född utomlands	3	4	5	6	7
	Två föräldrar födda utomlands	1	2	2	3	4
Utomlands						
Totalt, andel		100	100	100	100	100
Totalt, antal		7 996,1	8 313,7	8 582,8	880,1	9 256,4

Tabell 1 Utdrag från Statistiska centralbyråns statistik Sveriges befolkning efter bakgrund 1970–2008. Antalet födda i Sverige med två eller en förälder födda i Sverige, eller båda föräldrar födda utomlands.

Enligt Skolverkets officiella statistik var antalet elever berättigade till modersmålsundervisning år 2014/2015 225 497, vilket utgör 12% av samtliga elever i svenska skolor. 56,1 % av berättigade elever deltar i modersmålsundervisningen. Elever som deltar i undervisningen utanför timplanebunden tid är 60,9% vilket betyder att endast 39,1% har undervisningen i sitt planerade skolschema.

Läsår	Antal elever Berättigade till moders- målsunder- visning	Andel (%) berättigade av samtliga elever	Deltagare i modersmålsundervisning		Andel (%) av samtliga elever	berätti- gade elever	Andel (%) utanför tim- planebun- den tid
			Antal	Andel (%)			
2014/15	225 497	23,8	126 505	13,3	56,1	60,9	

Tabell 2: Utdrag från Skolverkets statistik tabell 8A Elever med undervisning i modersmål och svenska som andra språk (SVA) läsåren 2010/11 – 2014/2015

Polska finns på sjätte plats bland 10 största modersmålen i Sverige. Statistiken visar att det finns 7 616 elever som är berättigade till modersmålsundervisning i polska varav 60,5% deltar i undervisningen. Elever som deltar i undervisningen utanför timplanebunden tid utgör 65,3%. Om man jämför deltagandet i modersmålsundervisningen har finskan det lägsta antalet deltagande medan somaliska det högsta. Polska finns på tredje plats i antalet deltagande.

Modersmål	Antal elever berättigade till moders- målsunder- visning	Andel (%) berättigade av samtliga elever	Deltagare i modersmålsundervisning		Andel (%) av Samtliga Elever	berätti- gade elever	Andel (%) utanför tim- planebun- den tid
			Antal	Andel (%)			
Totalt	225 497	23,8	126 505	13,3	56,1	60,9	
10 största modersmålen							
Arabiska	43 945	4,6	29 231	3,1	66,5	59,0	
Bosniska/Kroatiska/Serbiska	14 586	1,5	7 628	0,8	52,3	63,8	
Engelska	14 217	1,5	7 294	0,8	51,3	60,0	
Persiska	10 849	1,1	6 462	0,7	59,6	63,4	
Finska	8 377	0,9	3 936	0,4	47,0	37,0	
Polska	7 616	0,8	4 605	0,5	60,5	65,3	
Somaliska	17 769	1,9	12 634	1,3	71,1	53,2	
Spanska	12 492	1,3	6 488	0,7	51,9	67,6	
Albanska	8 193	0,9	4 952	0,5	60,4	50,3	
Turkiska	6 898	0,7	4 086	0,4	59,2	72,5	
Övriga språk (140 st.)	80 555	8,5	39 189	4,1	48,6	65,1	

Tabell 3: Utdrag från Skolverkets officiella statistik tabell 8B: Elever med undervisning i modersmål och svenska som andra språk (SVA) läsåret 2014/2015

3.5 Tidigare forskning

2002 gjorde Skolverket en undersökning om inställningar till modersmålsundervisningen och modersmålsstödet. Studien baserades på intervjuer med skolledare, lärare, föräldrar och barn. Enligt rapporten som publicerades när undersökningen blev klar (Skolverket 2002) hade modersmålsundervisningen minskat under åren 1992-2002 fastän kommuner var skyldiga att erbjuda undervisningen till berättigade elever. I rapporten framkom positiva inställningar i en rad områden:

- Identitetsutveckling – undervisningen ansågs bidra till barns utveckling, trygghets- och självkänsla.
- Kultur och rötter – undervisningen underlättade eleverna att förstå sin bakgrund, kultur och kunde vara en bra förmedlare av andra kulturer.
- Lärande och språk – bra kunskap i elevernas modersmål gjorde det lättare att lära sig svenska och förstå abstrakta begrepp vid inläring av andra ämnen.
- Kommunikation – modersmålsundervisningen ansågs vara gynnsam för kommunikationen i det svenska samhället, samt kommunikationen med familj och vänner.
- Integration – undervisningen bedömdes öka möjligheter att integreras i det svenska samhället.

Å andra sidan visade rapporten (2002) negativa inställningar i följande sex områden:

- Organisation, ansvar, resurser – resurserna hade minskat, grupperna hade ökat. Det fanns brister när det gällde lärarkompetens och verksamhetens innehåll.
- Tider, lokaler, grupp nivåer – undervisningen skedde ofta på eftermiddagar, elever och lärare var trötta. Grupper fick för lite tid och lokaler var bristfälliga.
- Lärare – lärare saknade kunskaper i det svenska språket och pedagogisk förberedelse.
- Språkutveckling – modersmålsundervisning kunde leda till att barn blandade ihop språken och blev försenade i utvecklingen av det svenska språket.
- Föräldrars krav – ibland tvingades eleverna av sina föräldrar att delta i undervisningen, vilket ledde till låg motivation och hög frånvaro.

- Rådande negativa attityder i samhället – attityden i samhället var att det var viktigare att lära sig svenska än sitt modersmål.

Avslutningsvis konstaterade utredningen att de positiva attityderna övervägde och framhöll att skolor borde arbeta bland annat med att stärka de positiva aspekterna av modersmålsundervisningen, minska de negativa aspekterna, höja modersmålets status och öka lärarnas kompetens.

Man har även undersökt lärares syn på modersmålsundervisningen (Tordson 2004). Enligt studien betonade modersmållärare vikten av att fortsätta med barns modersmål efter att de hade kommit till Sverige. Det uppfattades vara viktigt för livet efter skolan, för den fortsatta kontakten med vänner och släktingar. Lärarna framhöll att det var svenskan som var viktigast för barnens vidare utveckling i skolan. Samtidigt påstod de dock att de såg positiva samband mellan undervisningen i modersmål och inläringen av svenska och andra ämnen.

I en studie om attityder till modersmålsundervisning bland barn med utländsk bakgrund intervjuade Li Zhou Nordling 28 barn som deltog i undervisningen. Barnen talade 13 olika modersmål: kurdiska, tigrinja, arabiska, dari, somaliska, thailändska, persiska, engelska, spanska, kinesiska, albanska, tyska och ryska. De flesta eleverna poängterade att under modersmålsundervisningen hade de lärt sig att läsa och skriva på modersmålet. Nordling konstaterade att barn pratade sitt modersmål hemma men hade inte möjlighet att läsa eller skriva. Hon betonade vikten av modersmålsundervisningen när det gällde skriftspråket. Eleverna nämnde också att de hade lärt sig mycket om sin kultur, historia och geografi och betonade att den kulturella aspekten av undervisningen spelade en stor roll för dem. Enligt undersökningen stärkte modersmålsundervisningen barns identitetskänsla och gav dem möjligheter för bättre kommunikation med släktingar. De undersökta barnen hade alla en positiv inställning till lärare. Enligt Nordling fick de möjlighet att ”resonera med en vuxen som pendlar mellan olika kulturerna, precis som de själva, och få en full förståelse från läraren.” När det gällde schemalagningen var åsikterna delade. Några elever ville ha mer undervisning medan andra ville ha mindre. Många betonade att de var tvungna att lämna vanliga ämnen för att delta i modersmålsundervisningen. Den sista frågan var om modersmålsundervisningen hjälpte i andra ämnen och svenska. Nordling fick inga djupare svar på denna fråga. Hon menade att den antingen var kanske för abstrakt för eleverna eller att barnen verkligen inte har fått hjälp av undervisningen vid inläring av övriga ämnen. I en annan studie som handlade om föräldrars inställning till modersmålet och

modersmålsundervisning intervjuade Valbäck (2014) fyra föräldrar, som hade haft barn som var berättigade till modersmålsundervisning. Hon konstaterade att alla fyra av de intervjuade visade positiva attityder till modersmålsundervisningen. De intervjuade nämnde stärkning och utveckling av barnets identitet och en underlättad kommunikation med släktingar som de största fördelarna av undervisningen. Förutom de flesta positiva attityderna framkom det några negativa som brister i organisationen och undervisningens utformning.

4 Metod

4.1 Metodval

För att uppfylla syftet med uppsatsen valde jag att tillämpa både kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder och för att få svar på mina frågeställningar genomförde jag en enkätundersökning med både öppna och slutna frågor. I de öppna frågorna fick informanterna möjlighet att uppge fler än ett svar. Enkäten skapades med hjälp av Google Formulär och skickades via e-post och delades ut på sociala medier bl.a. på Facebook. Jag analyserade 50 enkäter som ifylldes av personer som hade deltagit i modersmålsundervisningen. Det tog cirka 15 minuter för respondenterna att svara på frågorna.

4.2 Informanter

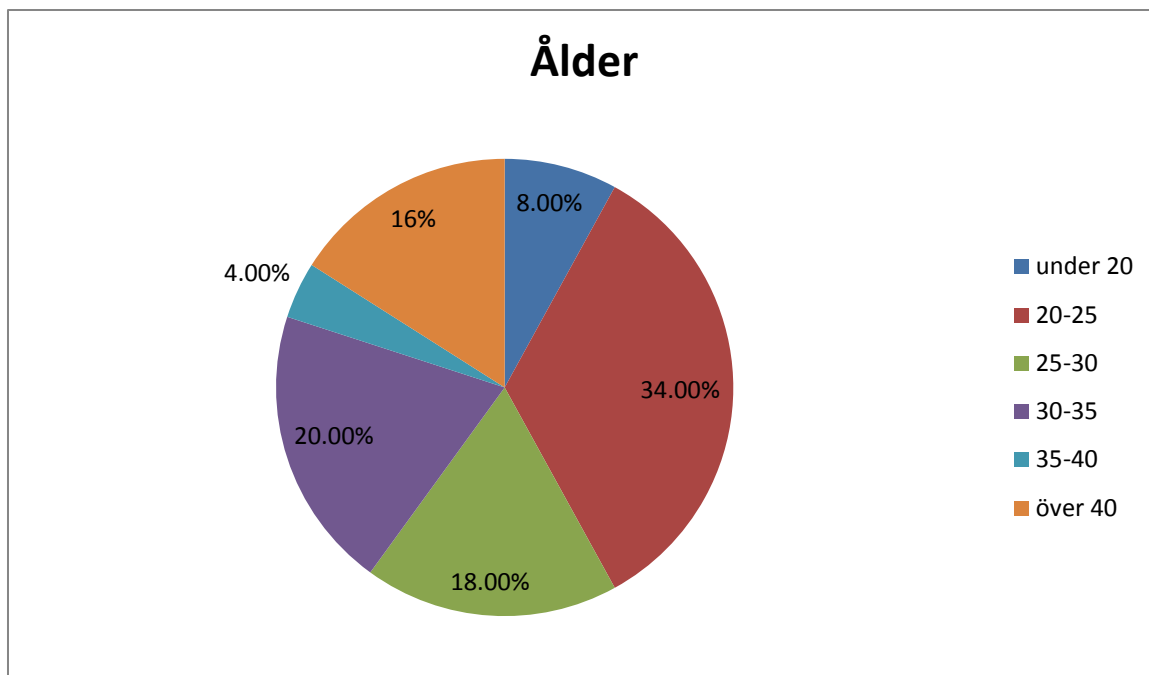
De som deltog i enkätundersökningen var svenskar med polsk bakgrund som under sin uppväxt hade deltagit i modersmålsundervisningen. De var födda både i Polen och Sverige och deltog i undervisningen mellan 1 och 12 år.

5 Resultat

I detta kapitel analyseras enkätsvaren.

Fråga 1 Ålder

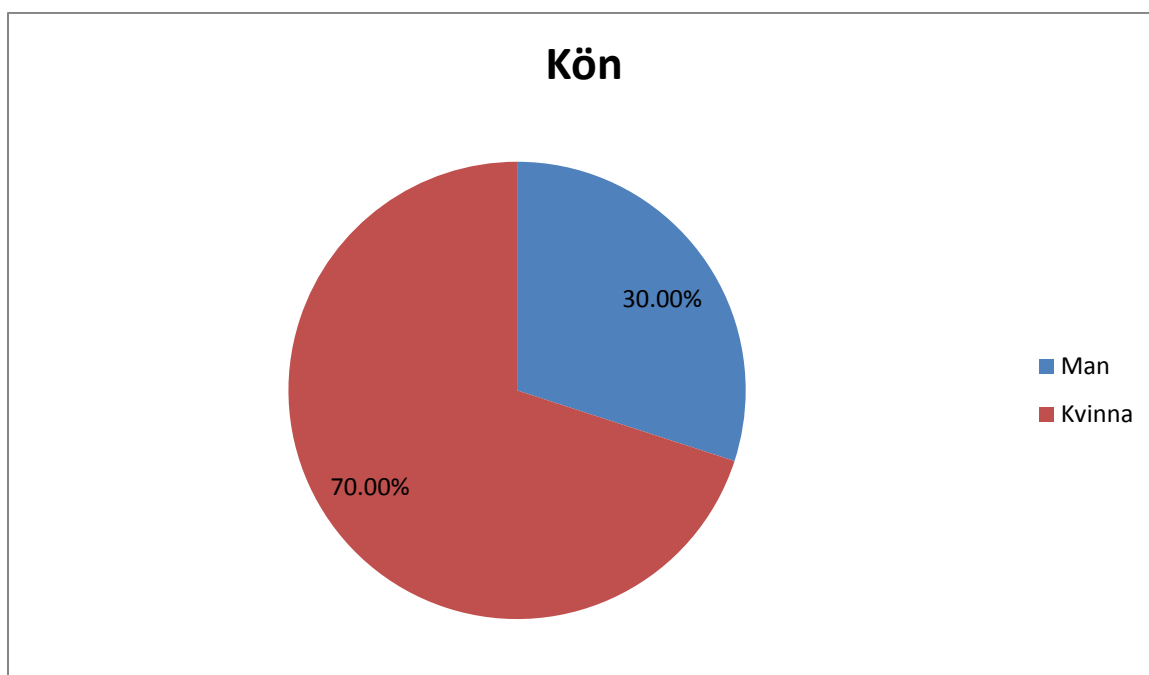
Drygt hälften (52%) av respondenterna utgjordes av personer mellan 20 och 30 årsålder, 24% av alla tillfrågade var mellan 30 och 40 år gamla, medan personer äldre än 40 år och yngre än 20 år utgjorde respektive 16 och 8% av respondenterna (se Figur 1 nedan).

Figur 1 Fördelning av informanter efter ålder

Fråga 2 Kön

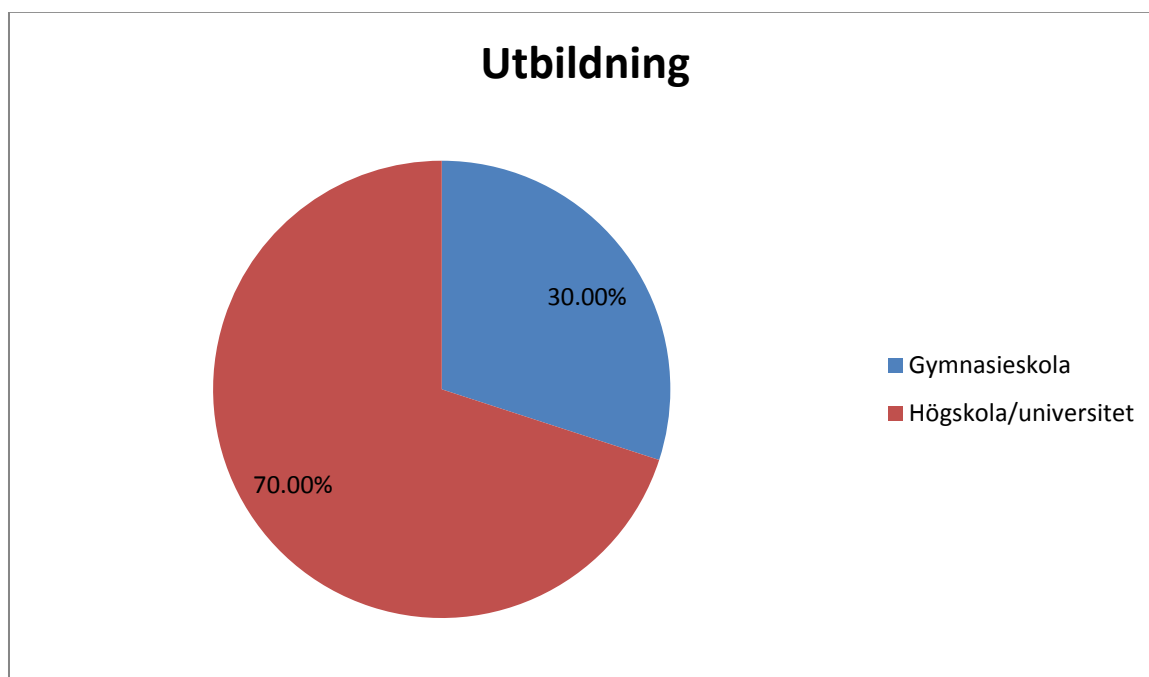
Enkätens andra fråga gällde respondenternas kön. I enkäten fanns 4 olika alternativ: Kvinna, Man, Vill ej svara och Annat. De flesta svarande (70%) var kvinnor och 30% män (se Figur 2 nedan).

Figur 2 Fördelning av informanter efter kön

Fråga 3 Utbildning

De svarandes utbildning fördelades enligt bilden nedan. Majoriteten av informanterna (70%) svarade att de hade högre utbildning och 30% att de hade avslutat gymnasieskola.

Figur 3 Fördelning av informanter efter utbildning

Fråga 4 Yrke

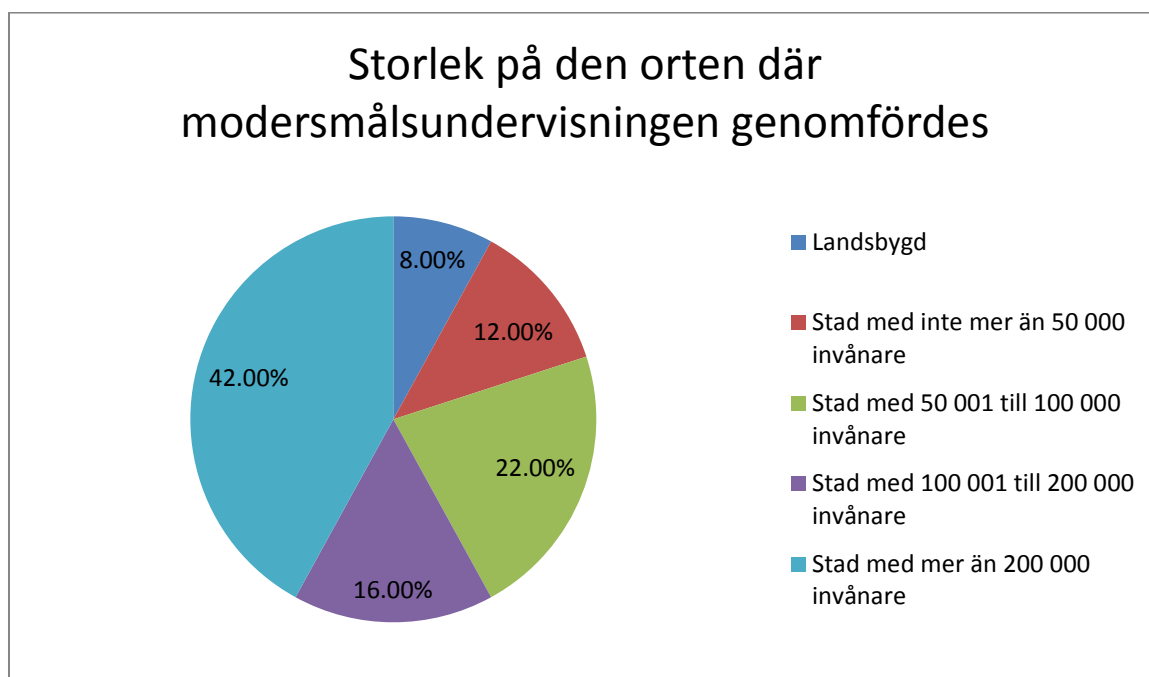
När det gällde yrke jobbade den största gruppen av de svarande inom vården. Bland respondenterna var nämligen 4 läkare, 3 undersköterskor och 2 sjuksköterskor. På andra platsen fanns lärare – 7 personer. 6 personer var studenter och 4 ingenjörer. Bland de svarande fanns även 2 administratörer och 2 journalister. De övriga yrken var IT konsult, takläggare, tjänsteman, kock, arkivarie, revisor, entreprenör, socionom, byggnadsprojektledare, fotograf, mekaniker, ekonom och barnskötare. 7 personer svarade inte på denna fråga.

Lärare	7	Kock	1
Student	6	Arkivarie	1
Läkare	4	Revisor	1
Ingenjör	4	Enterprenör	1
Undersköterska	3	Socionom	1
Sjuksköterska	2	Byggnadsprojektledare	1
Administratör	2	Fotograf	1
Journalist	2	Mekaniker	1
IT konsult	1	Ekonom	1
Takläggare	1	Barnskötare	1
Tjänsteman	1		

Tabell 4 Yrke

Fråga 5 Ange storlek på den ort där du deltog i modersmålsundervisningen.

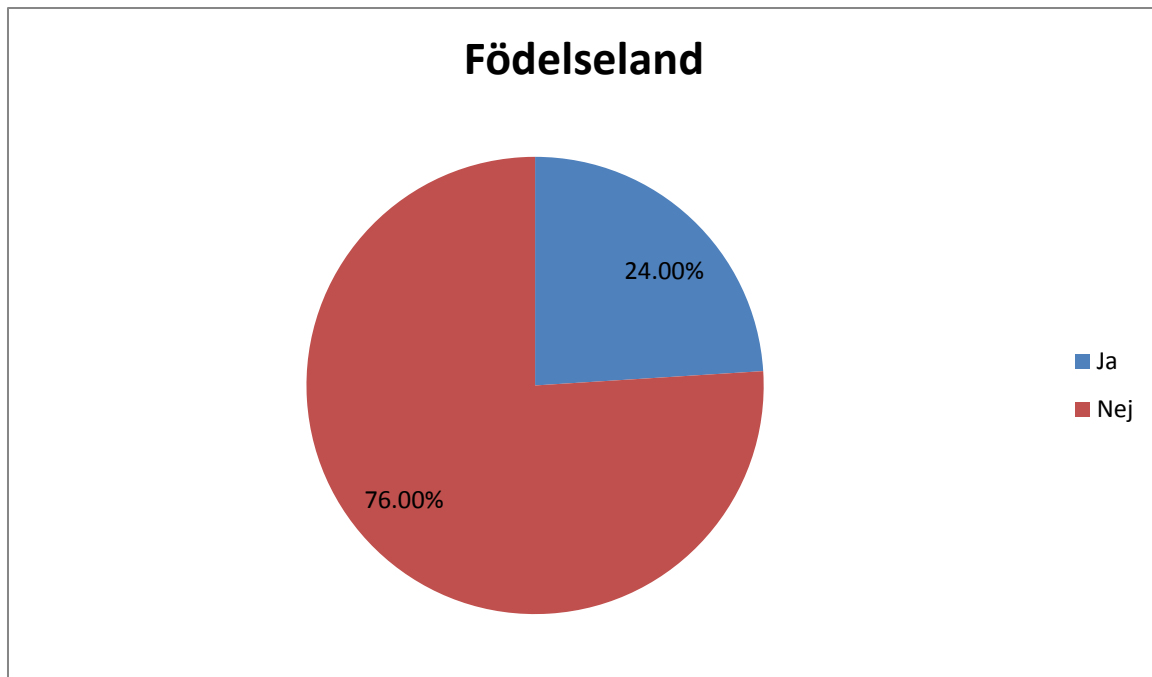
Av Figur 4 framgår att 58% av informanterna deltog i modersmålsundervisningen i en storstad (med mer än 100 000 invånare) och 22% i en mellanstor stad. 12% av informanterna deltog i undervisningen i en småstad och 8% på landsbygden (se Figur 4 nedan).

Figur 4 Fördelning av informanter efter storlek på den orten där modersmålsundervisningen genomfördes

Fråga 6. Är du född i Sverige?

Av 50 informanter var de flesta, 76%, födda utomlands och 24% i Sverige.

Figur 5 Fördelning av informanter efter födelseland

Fråga 7. Hur gammal var du när du flyttade till Sverige?

Om vi ser på Diagram 1 ser vi att 28 % av respondenterna (10 personer) flyttade till Sverige i förskoleåldern, 22% (8 personer) när de var i mellanstadiet och följande 22% (8 personer) när de var i högstadiet. 11% (4 personer) flyttade till Sverige i gymnasieåldern.

Åldern vid flytten varierade mellan 1 och 17 år och 12 personer föddes i Sverige.

Den varierande flyttåldern resulterade i en varierande längd av deltagande i modersmålsundervisningen.

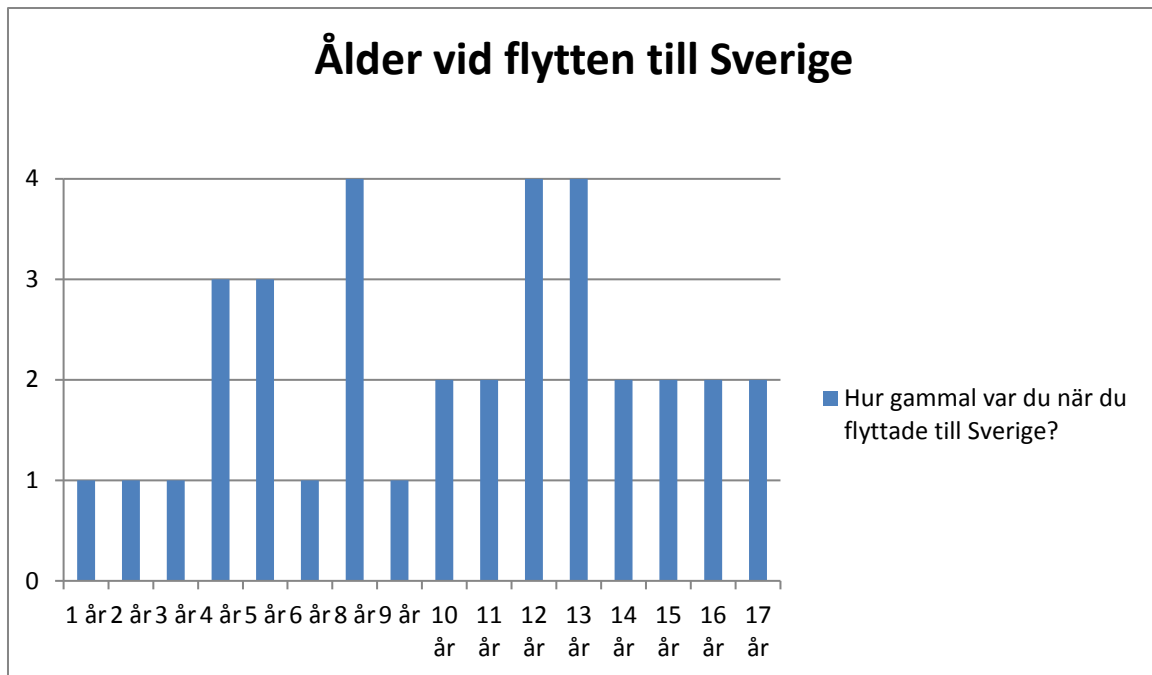
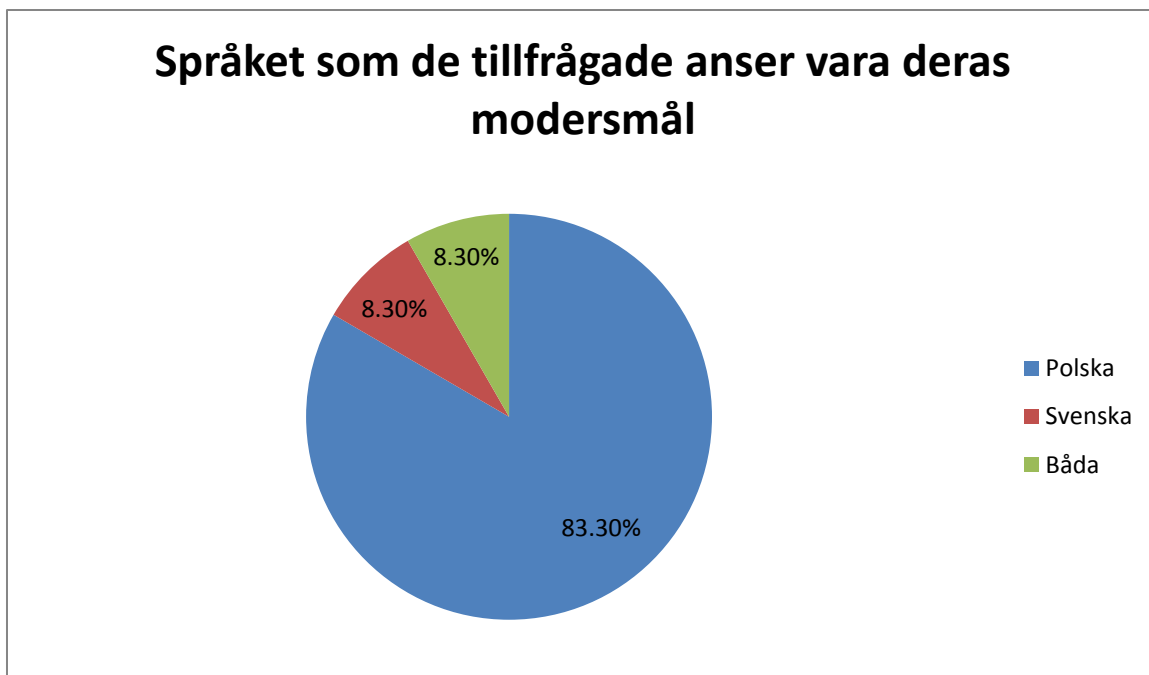

Diagram 1 Fördelning av informanter efter ålder vid flytten

Fråga 8. Vad anser du vara ditt modersmål?

Frågan 8 gällde vilket språk informanterna ansåg vara deras modersmål. 83,3 % (42 personer), den övervägande delen, ansåg polska vara deras modersmål. Endast 8,3% (4 personer) svarade att det var svenska som vara deras modersmål. Övriga 8,3% (4 personer) svarade att de har två modersmål, polska och svenska.

Jag antar att det kan finnas ett samband mellan informanternas deklarerade modersmål och deras inställning till modersmålsundervningen (se Kapitel -Sammanfattning).

Figur 6 Fördelning av informanter efter språket vilka de anser vara deras modersmål

Fråga 9. Hur lång tid deltog du i modersmålsundervisningen? (Hur många år?)

Enkätens nionde fråga gällde hur många år informanterna deltog i modersmålsundervisningen. Svaren varierade mellan 1 och 12 år. (se Diagram 2) Antalet år informanter deltog i undervisningen verkade påverka deras inställning till modersmålsundervisningen och vilken roll undervisningen spelade för dem.

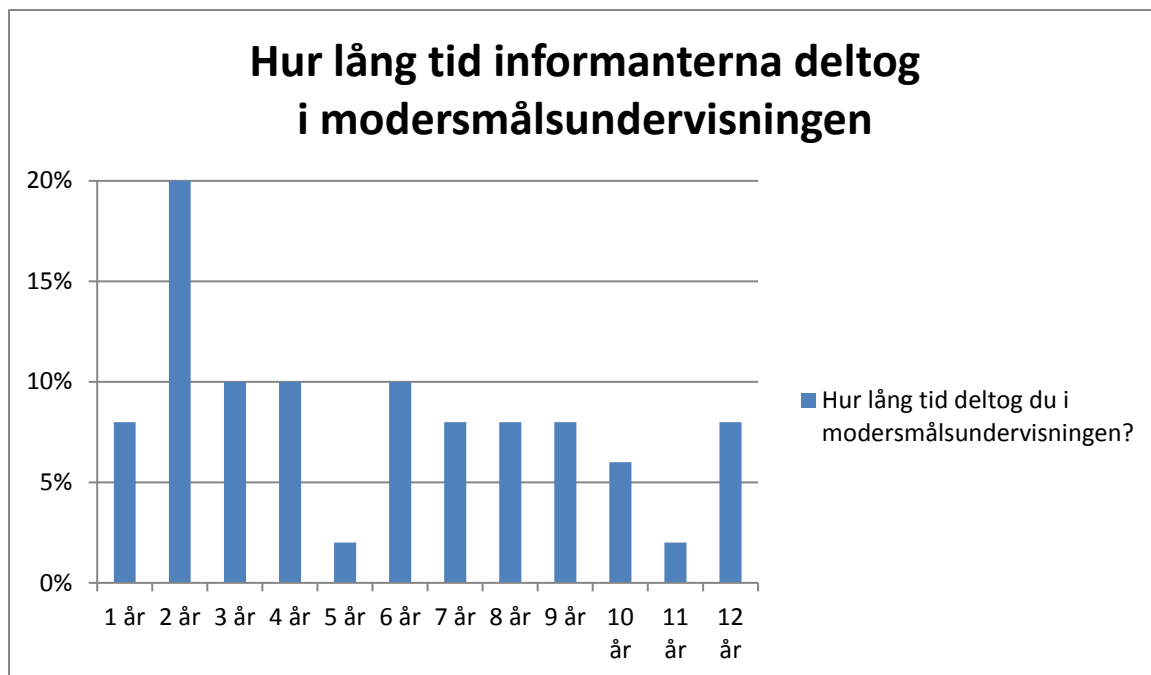

Diagram 2 Fördelning av informanter efter hur lång tid de deltog i modersmålsundervisningen

Fråga 10. Hur mycket modersmålsundervisning hade du per en vecka?

Frågan 10 rörde hur mycket undervisning informanterna hade per en vecka. En övervägande del av respondenterna (64%) hade en timme av modersmålsundervisning per en vecka. 28% av informanterna svarade att de deltog i undervisningen 2 timmar i vecka. Det var endast 4% av respondenterna som svarade att de hade 5 timmar av undervisningen per vecka och 2% skrev i enkäten att hade 4 och 6 timmar av undervisningen per vecka.

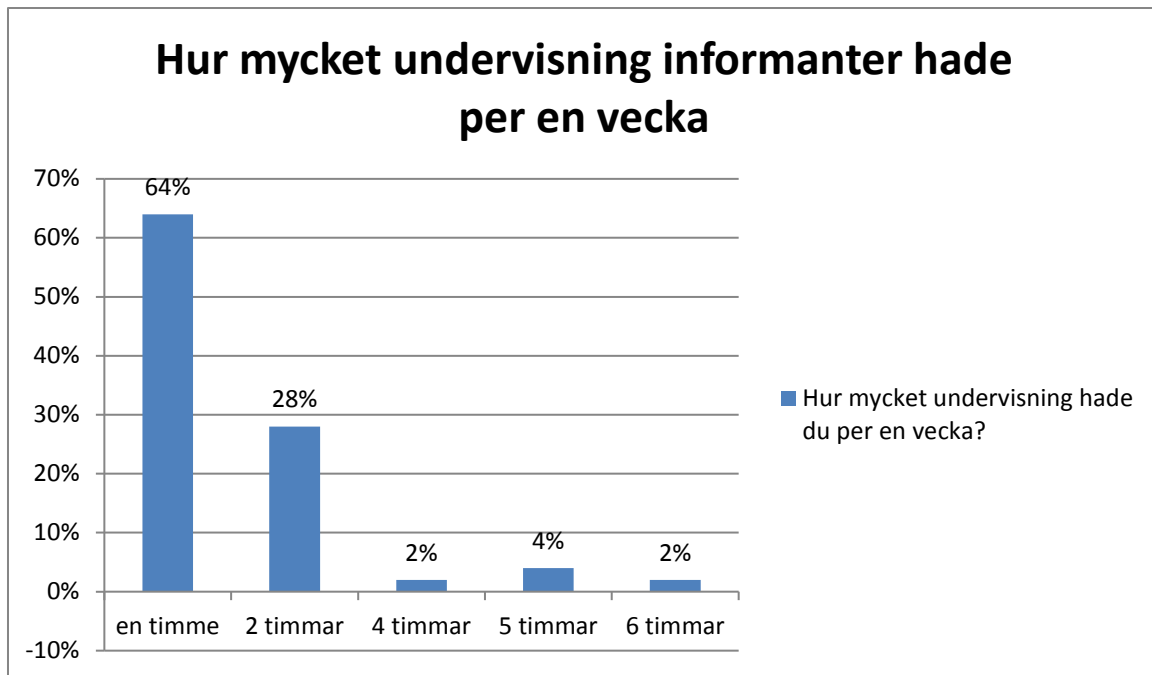

Diagram 3 Fördelning av informanter efter hur mycket undervisning de hade per en vecka

Fråga 11. Tycker du att du har lärt dig någonting av modersmålsundervisningen?

I frågan 11 analyserades vad respondenter ansåg att de hade lärt sig av modersmålsundervisningen. Det var en sluten fråga med nio specificerade undervisningsmoment: stavning, grammatik, ordförråd, läsförståelse, hörförståelse, skriftlig kunskap, muntlig kunskap, kultur och historia. Informanterna skulle väljabland fyra svar: inte alls, lite, mycket, väldigt mycket.

När det gällde ordförrådet 58 % uppgav att de hade lärt sig mycket eller väldigt mycket av undervisningen. Respondenterna som ansåg att de hade lärt sig lite ordförråd utgjorde 23% och de som lärde sig ingen alls – 19%. Gällande grammatik svarade 33% att de har lärt sig mycket eller väldigt mycket grammatik. 40% upplevde att de har lärt sig lite grammatik och 28% ingen alls. När det gällde stavningen upplevde 33% att de har lärt sig mycket eller väldigt mycket av undervisningen. 41% svarade att de lärt sig lite och 14% inte alls.

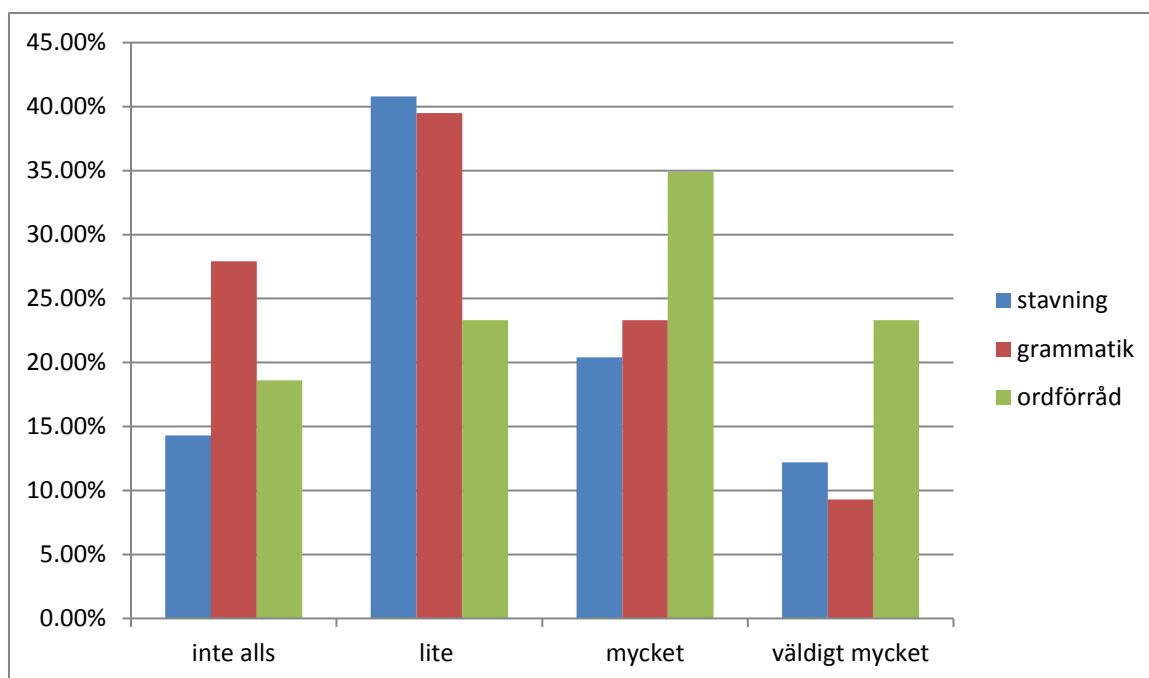

Diagram 4 Hur mycket stavning, grammatik och ordförråd respondenterna lärt sig

	stavning	grammatik	ordförråd
inte alls	14,30%	27,90%	18,60%
lite	40,80%	39,50%	23,30%
mycket	20,40%	23,30%	34,90%
väldigt mycket	12,20%	9,30%	23,30%

Tabell 5 Hur mycket stavning, grammatik och ordförråd respondenterna lärt sig

När informanterna skulle bedöma hur mycket de har lärt sig att förstå texter svarade 56% att de har lärt sig mycket eller väldigt mycket. 28% upplevde att de lärt sig lite, 16% svarade att de inte hade lärt sig någon grammatikalls. När det gällde hörförståelse svarade 60% att delärt sig mycket eller väldigt mycket, 14% upplevde att delärt sig mycket, 26% svarade ”inte alls”.

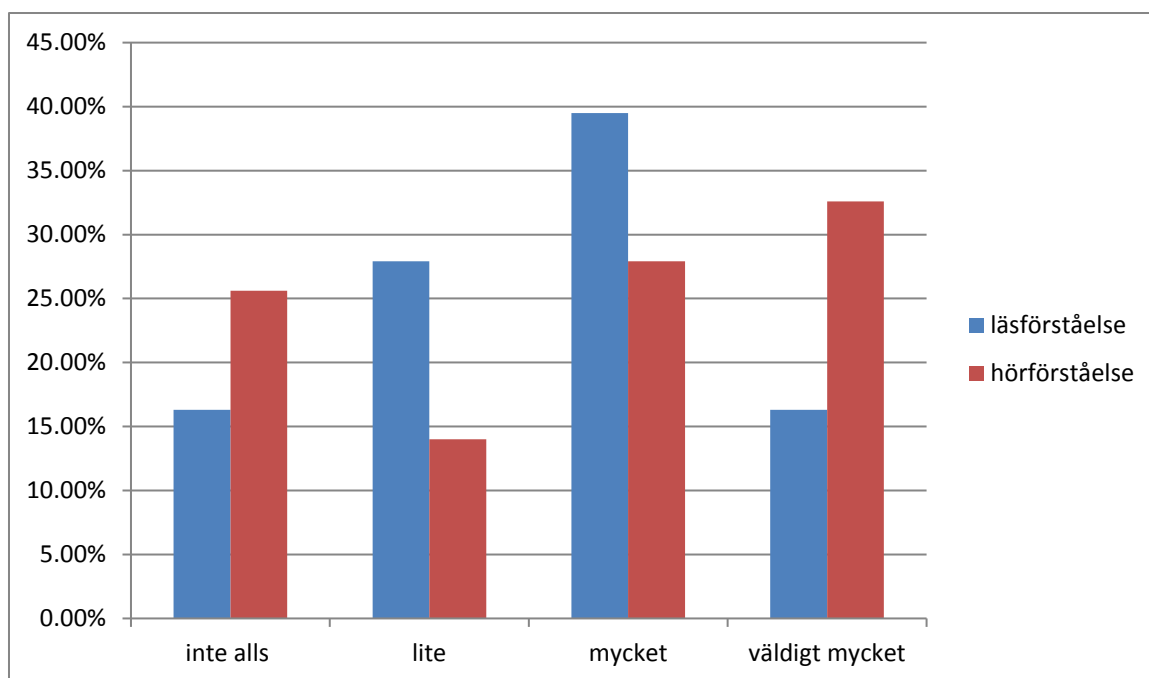

Diagram 5 Hur mycket läsförståelse och hörförståelserespondenterna lärt sig

	läsförståelse	hörförståelse
inte alls	16,30%	25,60%
lite	27,90%	14%
mycket	39,50%	27,90%
väldigt mycket	16,30%	32,60%

Tabell 6 Hur mycket respondenterna har lärt sig läsförståelse och hörförståelse

Gällande frågan om muntlig kunskap upplevde 60% av informanterna att de hade lärt sig mycket eller väldigt mycket, medan 14% svarade att de lärt sig lite och 22% svarade ”inte alls”. När det gällde skriftlig kunskap svarade 35% att de lärt sig mycket eller väldigt mycket, 44% upplevde att de lärt sig lite och 21% valde svaret ”inte alls”.

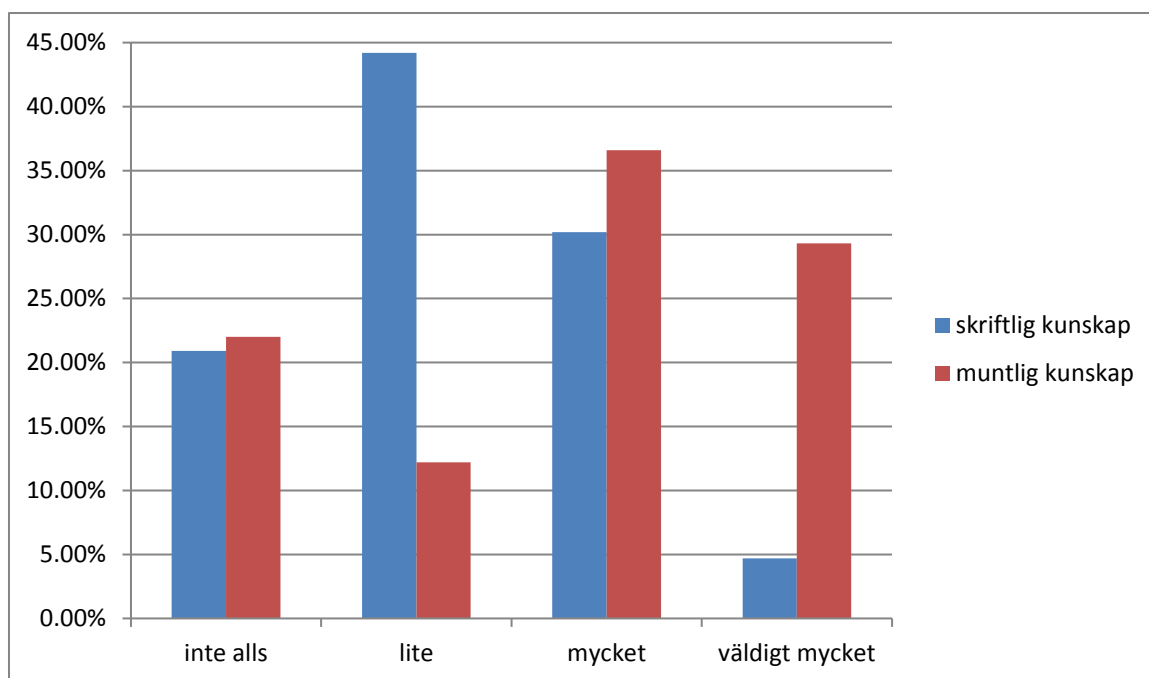

Diagram 6 Hur mycket respondenter lärt sig skriftlig och muntlig kunskap

	skriftlig kunskap	muntlig kunskap
inte alls	20,90%	22%
lite	44,20%	12,20%
mycket	30,20%	36,60%
väldigt mycket	4,70%	29,30%

Tabell 7 Hur mycket respondenter har lärt sig skriftlig och muntlig kunskap

På frågan om kultur svarade 54% av de tillfrågade att de lärt sig mycket eller väldigt mycket, 30% att de lärt sig lite, medan 16% ansåg att de inte lärt sig någonting alls. När det gällde historia svarade 47% informanter att de lärt sig mycket eller väldigt mycket, 30% uppgav att de lärt sig lite och 23% svarade ”inte alls”.

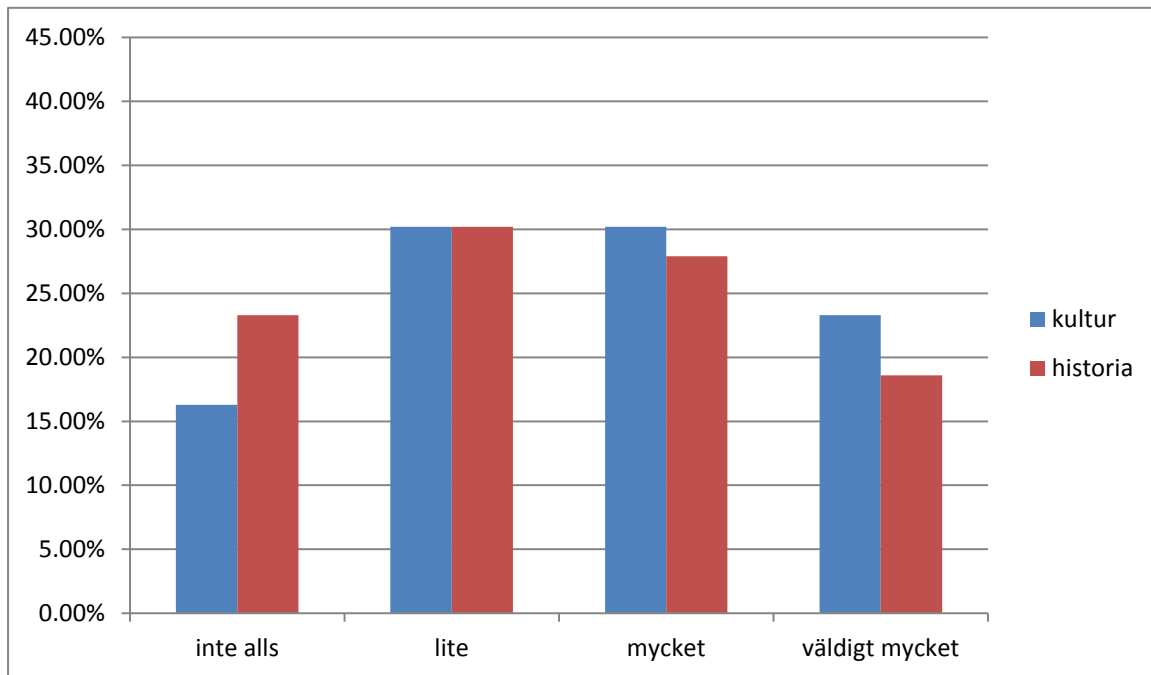

Diagram 7 Hur mycket respondenter lärt sig om kultur och historia

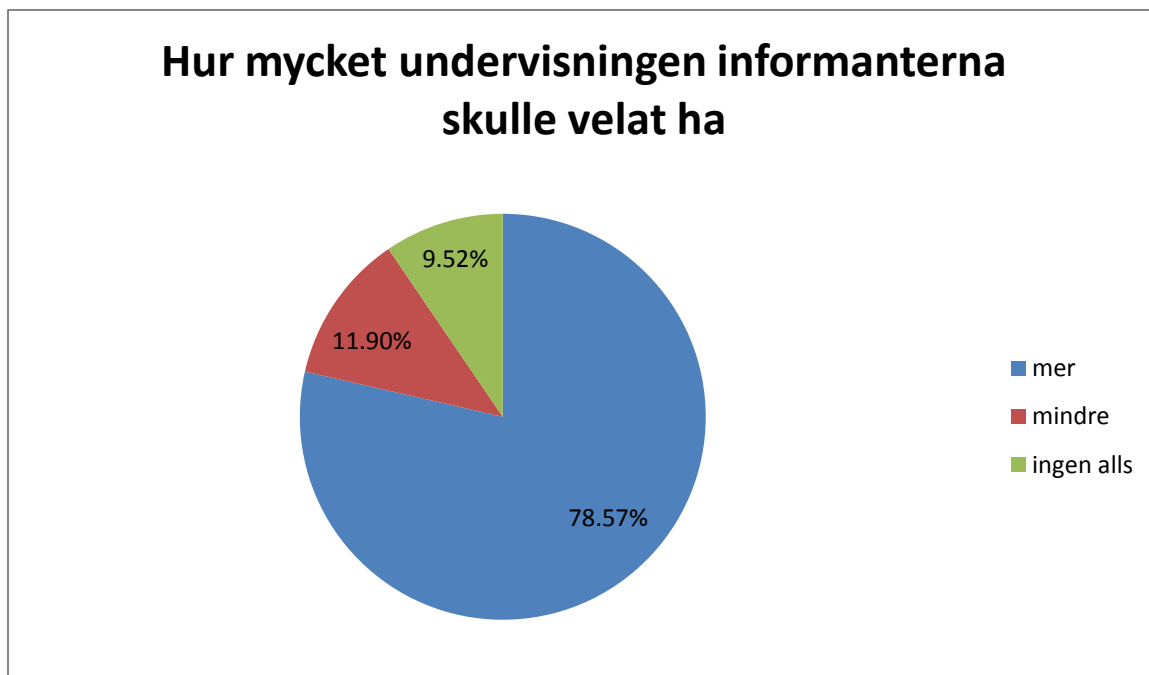
	kultur	historia
inte alls	16,30%	23,30%
lite	30,20%	30,20%
mycket	30,20%	27,90%
väldigt mycket	23,30%	18,60%

Tabell 8 Hur mycket respondenterna har lärt sig om kultur och historia

Fråga 12 Om du hade fått välja helt fritt, skulle du velat ha mer modersmålsundervisning, mindre modersmålsundervisning eller ingen modersmålsundervisning alls? Varför?

De flesta av informanterna (78,57%) angav att de skulle velat ha mer modersmålsundervisning. 11,9% svarade att de skulle velat ha mindre och 9,52% uppgav i enkäten att de inte skulle velat ha någon undervisning alls. I den andra delen av frågan svarade informanterna varför de skulle velat ha mer, mindre eller ingen undervisning alls. Endast 8 personer svarade på denna fråga. De nämnde att språket ligger i grunden för den kulturella identiteten och det är viktigt att bibehålla kunskaper i modersmålet. 2 personer ville ha mer undervisningen eftersom lektionerna var trevliga och intressanta. De 2 negativa svar som dök upp menade att modersmålsundervisningen var slöseri med pengar och att de ville delta i undervisningen bara för att slippa andra lektioner.

Figur 8 Fördelning av informanter efter hur mycket undervisningen de skulle velat ha

Fråga 13. Vad var bäst med modersmålsundervisningen?

Frågan vad som var bäst med undervisningen besvarades av 46 informanter. Det var en öppen fråga så det var möjligt att nämna fler än en sak. Det som de flesta svarande tog upp var möjligheten att träffa personer med samma bakgrund (14 svar) och få prata polska med andra (12 svar). För 9 svarande var den trevliga stämningen och de roliga lektionerna det bästa med undervisningen. 5 personer nämnde nämligen trevliga lärare och 4 personer trevlig stämning och intressanta lektioner. 9 personer framhöll att det bästa var att lära sig mer om Polens kultur, historia och författare. Nästa kategori som underströks var att det underlättade skolgången. Det var lätt att få höga betyg (4 svar) och de hade möjlighet att slippa andra ämnen (2 svar).

Kamraterna	14
Få prata polska med andra	12
Lära sig om Polens kultur, historia, författare	9
Trevlig lärare	5
Trevlig stämning och intressanta lektioner	4
Lätt att få höga betyg	4
Man slapp andra ämnen	2

Tabell 9 Vad som var bäst med undervisningen

Fråga 14. Vad var sämst med modersmålsundervisningen?

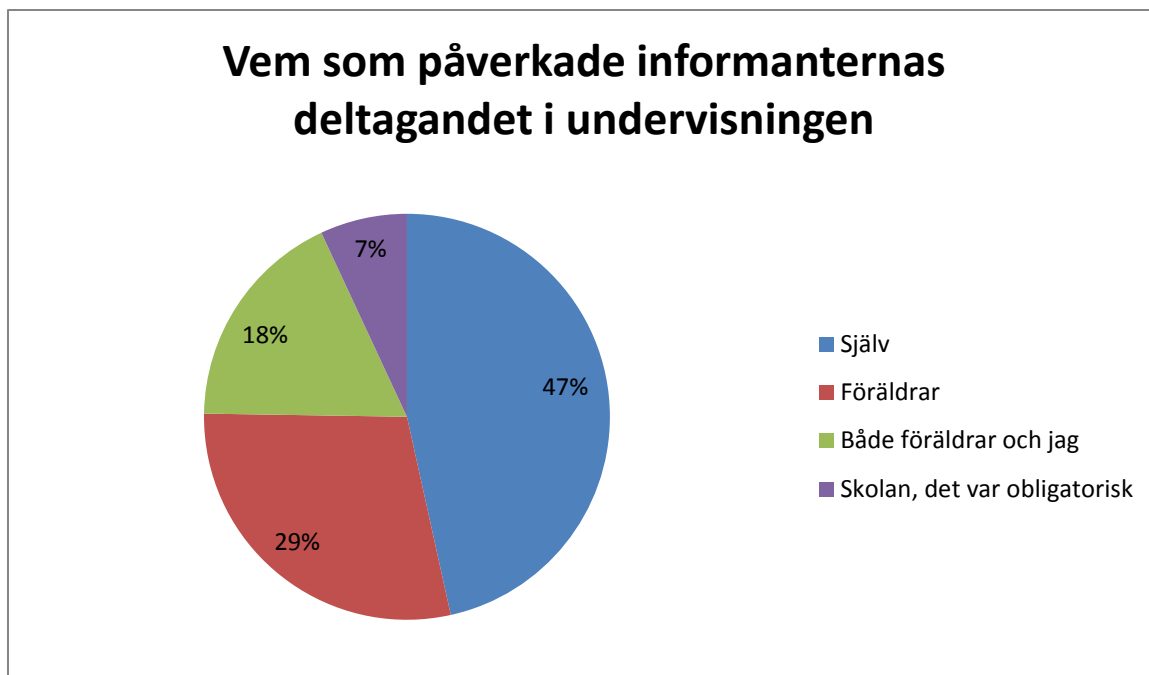
Frågan vad som var sämst med undervisningen besvarades av 47 personer. 11 informanter uppgav det var läraren som var det största problemet. Organisatoriska problem nämndes av 15 personer – 7 svarande underströk att undervisningen skedde utanför det vanliga tidsschemat och 5 personer nämnde ojämna nivåer av språkkunskaper i gruppen. 3 personer svarade att de haft för lite undervisning om kultur, stavning och grammatik och 2 personer uppgav att de fått för mycket läxor. 3 personer svarade ”grammatik” – detta svar var svårtolkat. Det är svårt att bedöma om de skulle velat ha mer eller mindre grammatik eller kanske att den grammatiska delen var för svår. Den sista faktorn som nämndes av 3 svarande var ”att känna sig annorlunda”, vilket kan innebära att deltagare upplevde någon sorts utanförskap i samband med modersmålsundervisningen.

Lärare	11
Att det lades utanför den vanliga undervisningen eller att det skedde på bekostnad av andra viktiga lektioner	7
Ojämna nivåer	5
Grammatik	3
För lite undervisning om kultur, stavning och grammatik	3
Att känna sig annorlunda	3
För mycket läxor	2

Tabell 10 Vad som var sämst med undervisningen

Frågan 15. Ville du delta i modersmålsundervisningen själv eller hade någon annan påverkat det? Vem i så fall?

När det gällde frågan om informanterna velat delta i undervisningen själva eller om någon annan påverkade deras val svarade 47% (21 personer) att de bestämde sig för att delta i undervisningen själva. 29% (13 personer) påverkades i sina beslut av föräldrarna, för 18% informanter (8 personer) var det ett gemensamt beslut som de tagit tillsammans med föräldrarna. 7% (3 personer) var tvungna att delta i undervisningen eftersom det var obligatoriskt i skolan.

Figur 8 Fördelning av informanter efter vem som påverkat deras beslut om deltagandet i undervisningen

Fråga 16. Om du valde det själv, varför ville du delta i modersmålsundervisningen?

När det gällde frågan varför informanterna ville delta i modersmålsundervisningen angav en majoritet att de ville förbättra sina kunskaper i modersmålet och få möjlighet att kommunicera med släktingar och vänner. Om vi ser på Tabell 6– svarade 10 personer att de deltog i undervisningen för att lära sig mer om Polen och förbättra sina kunskaper i språket, 3 informanter nämnde att de gjorde det för att prata med polska vänner, 2 personer ville ha det lättare att kommunicera med familjen i Polen och 2 underströk att för dem var det viktigt att förstå och prata sitt modersmål. 6 personer nämnde att det var lätt att få bra betyg och 5 informanter ville delta i undervisningen på grund av den trevliga stämningen och roliga lektionerna.

För att lära mer om Polen och förbättra kunskaper i det polska språket	10
Lätt att få bra betyg	6
Trevlig, rolig, bra stämning	5
Eftersom mina vänner deltog, prata med polska vänner	3
För kommunicera med släktingar från Polen	2
Det är viktig att förstå och prata sitt modersmål	2

Tabell 11 Om du valde det själv, varför ville du delta i modersmålsundervisningen?

Fråga 17. Vad tyckte du om läraren? Om hennes eller hans kompetens, engagemang m.m.?

Frågan 17 rördemodersmåslärare och vad respondenterna tyckte om sina lärares kompetens, engagemang m.m. 29 personer hade en positiv inställning till sin lärare. De uppgav att deras lärare var kunnig, professionell, hjälpsam och att lektionerna var intressanta. 10 respondenter svarade att de inte kunde svara på den här frågan eftersom de hade olika lärare och alla var olika. Följande 10 personer upplevde sin lärare som inkompetent, sträng och med otillräckliga kunskaper. 4 svarande nämnde att deras lärare var trevliga personer men att de inte hade tillräckliga kunskaper och var inte engagerade.

Engagerad, kunnig, professionell, hjälpsam, Intressanta lektioner	29
Hade inte tillräcklig kunskap, inkompetent, sträng, tråkiga lektioner	10
Det beror på lärare, jag hade olika	10
Trevliga personer men inte tillräcklig kunskap och inte mycket engagerad	4

Tabell 12 Vad tyckte du om läraren? Om hennes eller hans kompetens, engagemang m.m.?

Fråga 18. Hur genomfördes undervisningen? Vilka moment omfattade kursen? (t.ex. grammatik, kultur)

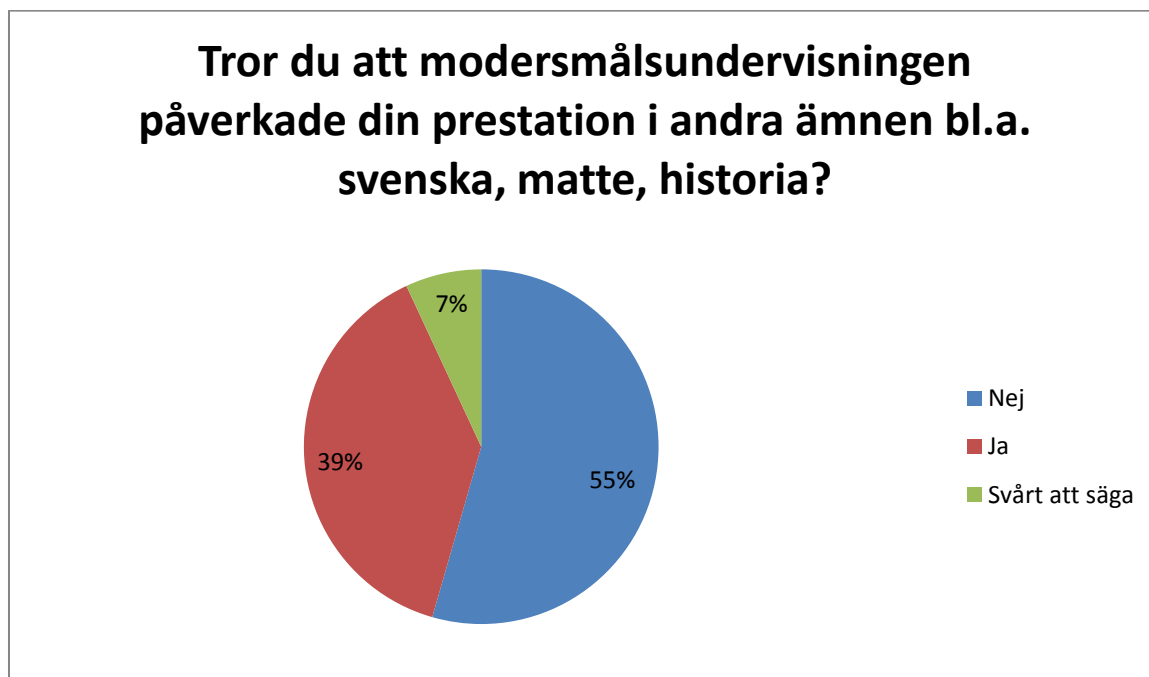
Frågan 18 var en öppen fråga så det var möjligt att nämna fler än en sak. Det var tydligt att kultur och historia var de moment som dök upp oftast under modersmålsundervisningen (20 personer). Grammatik, skriv- och läskunskaper nämndes av 14 personer. När det gällde samtal var det 8 informanter som nämnde det och 5 respondenter nämnde litteratur. 8 svarade att de var ”lite allt möjligt” och 6 personer mindes inte vilka moment kursen omfattade.

Kultur och historia	20
Grammatik, skriv- och läskunskaper	14
Samtal	8
Lite av allt möjligt	8
Minns inte	6
Litteratur	5

Tabell 13 Hur genomfördes undervisningen? Vilka moment omfattade kursen? (t.ex. grammatik, kultur)

Fråga 19. Tror du att modersmålsundervisningen påverkade din prestation i andra ämnen bl.a. svenska, matte, historia?

En majoritet av respondenterna (55%) tyckte att modersmålsundervisningen inte påverkat deras prestation i andra ämnen. 39% svarade ja och 7% tyckte att det var svårt att säga.

Figur 9 Fördelning av informanter efter hur modersmålsundervisningen påverkade deras prestation i andra ämnen

Om vi ser på Tabell 9, svarade 4 informanter att modersmålsundervisningen hjälpte dem med ämnet historia. 3 personer märkte att tack vare modersmålsundervisningen var det lättare att lära sig andra språk. 2 respondenter svarade att deras ordförråd i svenska blev större tack vare associationer med de ord de lärt sig och det var lättare att förstå svårare begrepp i svenskan. 2 personer svarade att de fick hjälp av modersmålslärarna med läxor i andra ämnen. Det påverkade positivt deras prestation i andra ämnen och hjälpte dem att bättre förstå begrepp i svenskan.

Historia	4
Lättare att lära sig andra språk	3
Ordförrådet i svenska blev större	2
Hjälp med läxor till andra ämnen	2

Tabell 14 Hur modersmålsundervisningen påverkade andra ämnen

Fråga 20. Vilken roll spelade modersmålsundervisningen för dig? (din identitet)

Enkätsvaren visade att modersmålsundervisningen hade spelat en roll för de flesta respondenterna. 15 personer nämnde att undervisningen gjorde dem medvetna om deras kulturella bakgrund och stärkte deras polska identitet. För 10 personer var modersmålsundervisningen ett tillfälle att utveckla och behålla deras kunskaper i det polska språket. 4 informanter underströk att tack vare modersmålsundervisningen fick de möjlighet att träffa kamrater med samma bakgrund. 11 personer uppgav att undervisningen inte spelade någon större roll för dem och 2 personer svarade att de inte visste.

Gjorde mig mer medveten om min kulturella bakgrund, stärkte polska identitet	15
Ingen större roll	11
Hjälpte bibehålla och utveckla kunskaper i det polska språket	10
Bildade vänskaper med andra polacker	4
Vet ej	2

Tabell 15 Vilken roll modersmålsundervisningen spelade för informanterna

Fråga 21. Vilken påverkan hade modersmålsundervisningen på din inställning till det polska språket och Polen?

Den sista frågan gällde modersmålsundervisningens påverkan på respondenternas inställning till det polska språket och Polen. En majoritet av svaren var positiva. För 13 personer (33%) hade modersmålsundervisningen väldigt positiv påverkan på deras inställning till Polen. 9 personer svarade att undervisningen hjälpte dem att bibehålla bandet med hemlandet och hos 3 personer skapade det patriotiska känslor. En person svarade med ordet ”ojczyzna” vilket betyder hemlandet på svenska. 14 personer svarade att modersmålsundervisningen inte hade någon större påverkan på deras inställning till Polen och det polska språket.

Ingen	14
Väldigt positiv	13
Hjälpte bibehålla bandet med hemlandet	9
Skapade patriotiska känslor	3

Tabell 16 Vilken påverkan modersmålsundervisningen hade på informanternas inställning till det polska språket och Polen

6 Sammanfattning och slutsatser

Syftet med mitt arbete var att undersöka attityderna till modersmålsundervisningen bland vuxna svenskar med polsk bakgrund som deltog i modersmålsundervisningen under sin uppväxt. För att uppfylla syftet genomförde jag en enkätundersökning med hjälp av Google Formulär. Undersökningsgruppen bestod av 50 personer som deltagit i modersmålsundervisningen olika länge från 1 till 12 år. De flesta informanterna (76%) föddes i Polen.

6.1 Kurslängd och organisation

Den övervägande delen av respondenterna (64%) fick bara en timmes modersmålsundervisning per vecka. Samtidigt uppgav en majoritet (79%) att de skulle vilja ha mer undervisning. De poängterade att en timme per vecka inte var tillräckligt mycket.

Organisationen av kursen fungerade inte så bra enligt respondenterna. Ojämna nivåer d.v.s. stora skillnader i kunskapsnivån mellan personer födda i Sverige och de födda i Polen orsakade problem. På grund av lärarbristen var elever i olika åldrar och olika nivåer tvungna att delta i modersmålsundervisningen tillsammans. Att modersmålsundervisningen skedde sent på eftermiddag eller ersatte andra ämnen i skolan kunde ha påverkat informanternas prestation negativt.

När det gällde kursinnehållet visade undersökningen att de moment som informanterna uppgav de hade undervisats mest i under modersmålsundervisningen var kultur och historia.

6.2 Lärare

Enligt Skolverkets undersökning från 2002 saknade modersmålslärare pedagogiska förberedelse och kunskaper i svenska. Respondenterna hade emellertid oftast positiva attityder när det gällde deras lärare. De flesta beskrev sina lärare som kunniga, hjälpsamma och professionella. Bara en femtedel av svaren angående lärarna var negativa. I andra undersökningar var det föräldrar (Välback, 2014) och skolmyndigheter (Skolverket, 2002) som kritiserade lärarnas inkompetens. Av min undersökning framgick att respondenterna såg modersmålsundervisningen som en koppling mellan två kulturer och de uppskattade möjligheten att träffa läraren med samma bakgrund som deras och har kunskap om båda kulturer. Min studie förstärker resultat av de tidigare undersökningar (Nordling 2010) som

visade att elever brukar uppskatta modersmålsundervisningen och tycker själva att de dragit nytta av det.

6.3 Språkfärdigheter och modersmålsundervisningens betydelse för andra ämnen

Undersökningen visade att en majoritet av informanterna avslutade modersmålsundervisningen i slutet av grundskolan (55%). Bara 15 % deltog i undervisningen till slutet av gymnasieskolan. De flesta informanterna (64%) deltog i undervisningen en timme per vecka och 28% fick två timmar av modersmålsundervisning per vecka.

I enkäten skulle respondenterna välja hur mycket de hade lärt sig av undervisningen i nio följande färdigheter : stavning, grammatik, ordförråd, läsförståelse, hörförståelse, skriftlig kunskap, muntlig kunskap, kultur och historia. Undersökningen visade att de moment som informanterna nämnde oftast när det gällde kursinnehållet var kultur och historia. Enligt enkäten tyckte emellertid informanterna att de moment som de lärt sig mest var muntlig kunskap (67%). De fick möjligheter att prata med läraren och vänner som har samma modersmål om olika ämnen. Nästa kunskap som de flesta uppgav var hörförståelse (60%). Man kan koppla det med muntlig kunskap, eftersom om respondenterna pratade mycket utvecklade de också sina kunskaper i hörförståelse. Den tredje kunskap som nämndes var ordförrådet (58%). Utvecklingen av ordförrådet kunde ha berott på att respondenterna fick prata om andra ämnen än dem som de pratade hemma om, mer abstrakta och komplicerade. De färdigheterna som respondenterna hade lärt sig mindre var grammatik (43%), skriftlig kunskap (35%) och stavning (33%). Det kan bero på att den polska grammatiken och stavningen är ganska komplicerade och att modersmåls lärare inte hade haft möjlighet att undervisa mycket i det under modersmålsundervisningen på grund av tidsbristen.

Mer än hälften av respondenterna svarade att de trodde att modersmålsundervisningen inte hade någon påverkan på andra ämnen i skolan. Detta resultat kan ha ett samband med svårigheten att bedöma om undervisningen hjälpt med andra ämnen eftersom informanterna kunde vara omedvetna om det eller att de verkligen inte fick någon hjälp.

6.4 Identitet

De flesta informanterna (83%) ansåg polska vara deras modersmål. Enkätundersökningen visade tydligt att modersmålsundervisningen spelade en betydlig roll för många respondenter. De flesta lyfte fram att de fick möjlighet att träffa vänner med samma bakgrund och prata sitt modersmål. Detta bekräftar vikten av modersmålet för de flesta som flyttar till ett annat land och att de utnyttjar varje möjlighet att lära sig eller förbättra språket. För många var det kulturella momentet i modersmålsundervisningen också viktigt, vilket kan innebära att det inte bara var språkkunskaper de ville upprätthålla utan också kunskap om hemlandet.

Det finns en koppling mellan de som ansåg svenska vara deras modersmål och negativ inställning till modersmålsundervisningen i polska. Personer som ansåg svenska som sitt modersmål tyckte inte om undervisningen och tvingades att delta i undervisningen av sina föräldrar.

Modersmålsundervisningen påverkade också positivt respondenternas inställning till Polen och det polska språket. 64% av informanterna svarade att modersmålsundervisningen påverkade deras inställning positivt.

7 Streszczenie pracy w języku polskim

Nauczanie języka ojczystego wśród Szwedów polskiego pochodzenia w Szwecji

Celem pracy było zbadanie nastawienia dorosłych Szwedów polskiego pochodzenia do nauczania języka ojczystego w Szwecji. Ankieta przeprowadzona została wśród osób, które urodziły się lub przeprowadziły się do Szwecji w dzieciństwie i uczęszczały na lekcje języka ojczystego w tym kraju.

Ankieta stworzona i przeprowadzona została przy pomocy aplikacji Google i składała się z 21 pytań. W ankiecie wzięło udział 50 osób.

Głównymi założeniami pracy było znalezienie odpowiedzi na poniższe pytania:

- Co respondenci sądzą o lekcjach języka ojczystego w Szwecji?
- Jak wyglądały lekcje języka ojczystego wśród mniejszości polskiej w Szwecji?
- Czy zajęcia z języka ojczystego przyczyniły się do wzmocnienia więzi uczestników z Polską?
- Jakie było nastawienie uczestników do lekcji?

We wstępie pracy opisane zostało zagadnienie imigracji w Szwecji oraz różnorodności językowej, spowodowanej dużą liczbą imigrantów z różnych krajów. W kolejnym podrozdziale znalazły się główne pojęcia użyte w pracy oraz wyjaśnienie, które osoby uprawnione są do uczestnictwa w zajęciach z języka ojczystego. Następnie opisana została historia nauczania języka ojczystego w Szwecji oraz krótkie streszczenie wybranych badań na ten temat.

64% respondentów uczęszczało na zajęcia z języka ojczystego jedną godzinę w tygodniu i znaczna większość (79%) wyraziła opinię, że chcieliby uczęszczać na zajęcia częściej, jeśli taka możliwość by istniała. Jeśli chodzi o tematy lekcji, przeważały lekcje o tematyce historycznej i kulturowej.

Wielu respondentów podkreśliło, że minusem lekcji nauczania języka ojczystego był nierówny poziom uczestników oraz niedogodne pory zajęć. Większość respondentów wyraziła pozytywne opinie o nauczycielach języka ojczystego, określając ich jako profesjonalnych oraz pomocnych. Respondenci zdali się uważać nauczanie języka ojczystego za łącznik między dwoma kulturami i doceniali możliwość uczestnictwa w zajęciach z osobą, która tak jak oni funkcjonowała pomiędzy dwoma kulturami, polską i szwedzką.

Sprawnościami językowymi, które respondenci opanowali najlepiej podczas uczestnictwa w zajęciach były umiejętność komunikowania się (67%) oraz rozumienia ze słuchu (60%).

Umiejętności opanowane w mniejszym stopniu to gramatyka (43%) oraz pisanie (35%).

Ponad połowa respondentów odpowiedziała, że udział w nauczaniu języka ojczystego nie wpłynął na ich osiągnięcia w innych przedmiotach.

83% respondentów uważa polski za swój język ojczysty. 64% odpowiedziało, że zajęcia z nauczania języka ojczystego pozytywnie wpłynęły na ich nastawienie do języka polskiego i Polski. Badanie wyraźnie pokazało, że zajęcia z nauczania języka ojczystego były ważne dla wielu respondentów oraz, że byli oni zadowoleni z możliwości spotkania osób tego samego pochodzenia i rozmów w języku ojczystym oraz zdobytej na zajęciach wiedzy między innymi o kulturze i historii Polski.

Wyniki podkreślają ważną rolę lekcji z nauczania języka ojczystego oraz pokazują, że respondenci czerpią z nich korzyść zarówno na poziomie językowym, jak i kulturowym.

Litteraturlistan

Gustaffson, Anne&Leppanon, Eeva, 2008, Elever med ett annat modersmål än svenska, Akademin för utbildning, kultur och kommunikation, Mälardalens Högskola Eskilstuna Västerås

Henriquez, Monica Medina, 2007, Modersmålsundervisningen betydelse och effekter Flerspråkiga grundskoleelevers attityder och studieresultat., Institutionen för svenska språket, Göteborgs Universitet

Lin, Yin-Fei m.fl., 2012, Modersmålsundervisningens och studiehandledningens betydelse för måluppfyllelse i grundskolan, Institutionen för svenska språket, Göteborgs Universitet

Nordling, Zhou Li, 2010, Attityder tillmodersmålsundervisning bland barnmed utländsk bakgrund, Lärarutbildningen, Barn Unga Samhälle

Skolverket, 2002, Attityder till modersmål och integration, En sammanställning av fokusgrupper med barn, elever, lärare oh skolledare

Skolverket, 2002, Flera språk – fler möjligheter - utveckling av modersmålsstödet och modersmålsundervisningen

Skolverket, 2008, Med annat modersmål– elever i grundskolanoch skolans verksamhet

Tordsson, Sara, 2004, Attityd och inställning till modersmål och modersmålsundervisning, en enkätstudie av skolpersonal, Växjö Universitet

Tuomela, Veli, 2002, Modersmålsundervisningen –en forskningsöversikt, Bilaga till rapporten Flera språk –fler möjligheter - Utveckling avmodersmålsstöd och modersmålsundervisning – ett regeringsuppdrag, 2002

Valbäck, Anna, 2014, Attityder till modersmål och modersmålsundervisning. En studie av fyra föräldrars inställning till modersmål och modersmålsundervisning, Umeå Universitet

Elektroniska källor

Library of Congress, The Swedes, (05.03.2016)

<http://www.loc.gov/teachers/classroommaterials/presentationsandactivities/presentations/immigration/scandinavian2.html>

Länsstyrelsen Stockholm, Sveriges nationella minoriteter, (6.03.2016)

<http://www.lansstyrelsen.se/stockholm/sv/manniska-och-samhalle/nationella-minoriteter/Pages/default.aspx>

Migrationsverket, Historik, (05.03.2016)

<http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Fakta-om-migration/Historik.html>

Migrant Integration Policy Index 2015, (6.03.2016)

<http://www.mipex.eu/>

Skolverket, Modersmål, (04.03.2016)

<http://www.skolverket.se/skolutveckling/larande/sprak/amnen/modersmal/modersmal-1.167996>

Skolverket, Skolor och elever, i grundskolan läsåret 2014/2015, (06.03.2016)

<http://www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/statistik-i-tabeller/grundskola/skolor-och-elever>

Statistiska centralbyrån, Födda i Sverige med utrikes födda föräldrar (5.03.2016)

http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Befolkning/Befolkningsframskrivningar/Demografisk-analys/55349/55356/Befolkningens-sammansattning/Fodda-i-Sverige--anda-olika/Fodda-i-Sverige-med-utrikes-fodda-foraldrar/

Sveriges Riksdag, Grundskoleförordning (1994:1194) (04.03.2016)

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/%20Lagar/Svenskforfattningssamling/Grundskoleforordning-1994119_sfs-1994-1194

Walat, Tomasz, 2015, Szariat po szwedzku, (05.03.2016)

<http://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/swiat/1634021,1,szariat-po-szwedzku.read>